

Biffen värre än flyget och bilen

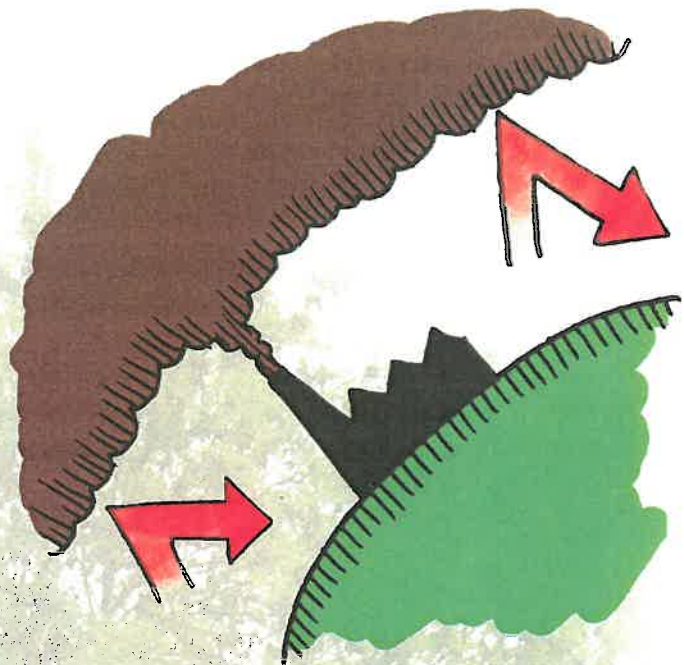
Kanske har du hört om klimathotet på teve eller sett artiklar i tidningen. Vad handlar det om? Hur påverkar klimatet djuren? Vad kan du göra?

Av Lisa Gålmark

Klimathot – vad är det?

Gaser och koldioxid som släpps ut i stora mängder innebär att det blir för varmt på jorden. Utsläppen gör att värmen inte kan försvinna ut i rymden utan stannar kvar och höjer temperaturen. Det heter global uppvärmning.

Ofta kallas uppvärmningen växthuseffekten men det är egentligen fel. Växthusgaserna ser till att solens värme stannar kvar på jorden. Om det inte fanns växthusgaser skulle det bli iskallt och varken människor eller djur skulle överleva. Det är när vi människor släpper ut för mycket koldioxid och växthusgas som det blir problem.

Vad händer när det blir för varmt?

Ett allt varmare klimat gör att det blir torka. Vatten som skulle ha varit kvar i jorden blir ånga som faller ned i regn. Regnet kan inte sippra ned i den torra jorden utan rinner ned i haven. Vattnet i världens hav stiger och valter in över kusterna där människor och djur bor. Det blir översvämningar.

I Sverige har vi översvämningar som vi inte hade förut. Särskilt runt sjöarna Mälaren och Vänern är det höga vattennivåer. Blir de högre kan människor så småningom inte bo kvar. Alla kuststäder runtom i världen drabbas när havets vågor blir högre. Hus rasar ner i havet och människor måste fly. I varmare delar av världen drabbas människor även av att jordarna torkar ut och blir till öken. Torr jord är svårödlad och det blir brist på mat. Torr jord betyder brist på färskvatten. Brist på färskvatten innebär att människor måste flytta. Människor blir sjuka och får svårt att försörja sig.

Varifrån kommer utsläppen?

Det allra mesta av utsläppen kommer från industrin, transporterna och den energi som vi människor använder i hemmen. Vad vi äter är en viktig del av klimatförändringarna. Förut visste man inte att djurhållningen och köttindustrin var en så stor del av problemet. FN visade nyligen i en rapport att köttindustrin släpper ut mer växthusgaser än vad all världens bilar och flygplan gör tillsammans. Biffen är farligare för människor, djur och natur än flyget och bilen.

Hur påverkar köttet klimatet?

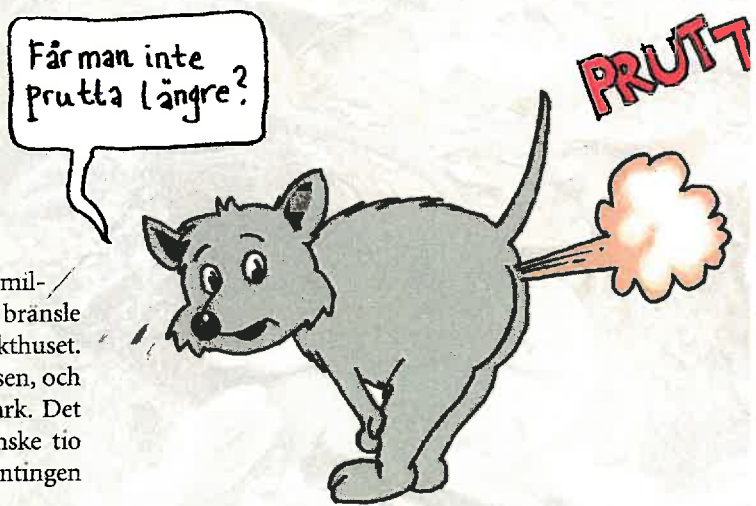
Från djurens fisar och bajshögar kommer metangas. Metangas är en växthusgas som är väldigt stark, mellan tio och 20 gånger starkare än koldioxid.

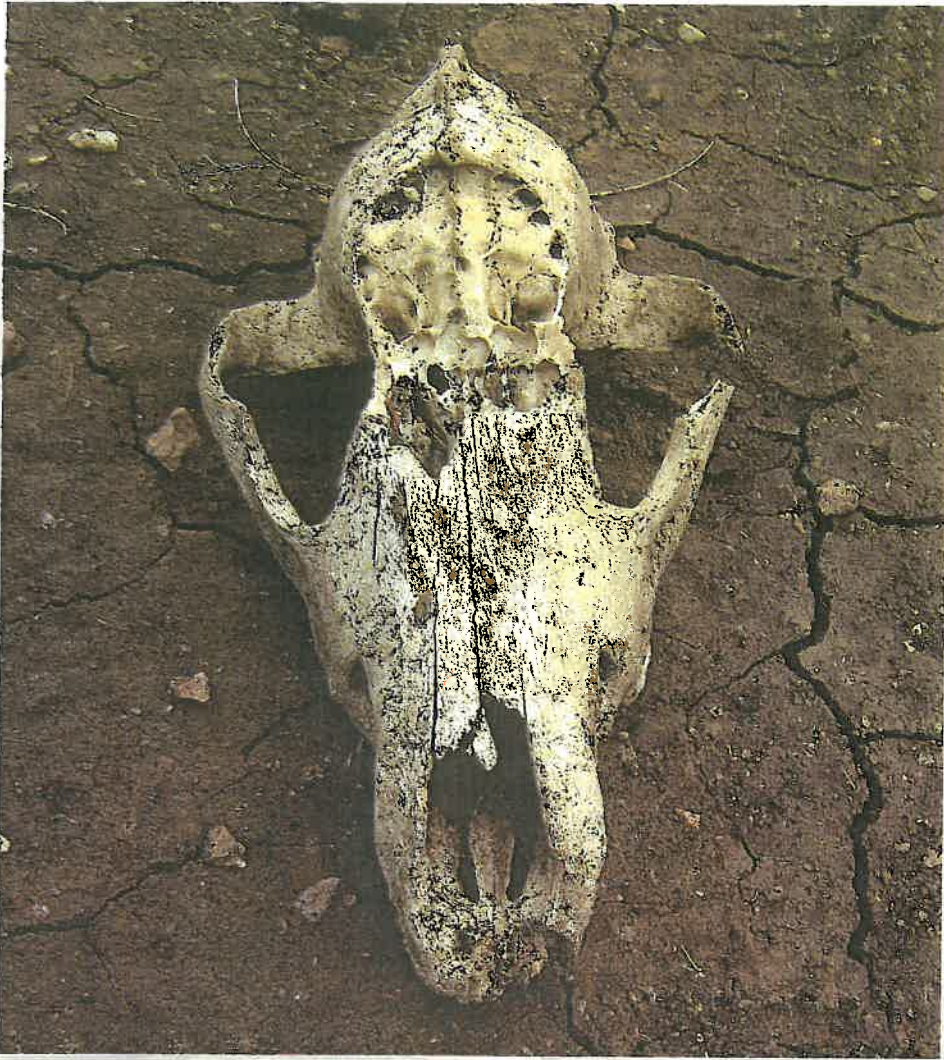
Det går åt mycket energi vid köttproduktion. Energi som kommer från fossila bränslen. (Fossila bränslen är olja, kol eller naturgas för att värma upp hus och få maskiner och bilar att fungera.) När fossila bränslen används bildas koldioxid.

Den mängd energi som går åt för att ta fram ett kilo svenskt griskött räcker för att transportera lika stor mängd energi i form av böror tre och ett halvt varv runt jorden med fartyg!

Aven om energin som användes till att ta fram kött var miljövänlig skulle det gå åt väldigt mycket. Det handlar om bränsle till transporterna av fodret och för att ta djuren till slakthuset. Bränsle till skördemaskinerna. Uppvärmning av slakthusen, och lagringsutrymmena. Och det handlar om mängden mark. Det behövs stora landområden för att producera kött. Kanske tio gånger mer än vid produktion av vegetabiliskt kött. Antingen som betesmarker eller för att odla foder till djuren.

Forskarlaget Gidon Eshel och Pamela A Martin vid Chicago-universitetet i USA har räknat ut att den som äter vegetabiliskt istället för köttmat kan sänka sitt bidrag till klimatproblemen lika mycket som den som köper den absolut senaste modellen miljöbil. (Och då behöver vi inte ens bilar. Men äta måste vi.)

Hur påverkar klimatet djuren?

De senaste trettio åren har de vilda däggdjuren minskat till hälften. Apor, elefanter, giraffer, antiloper, noshornningar, björnar och andra arter. Djungeln, skogen och savannen där djuren bodde har blivit mindre eller försvunnit. Människor har huggit ned djungelskogarna för att boskap ska beta där. Boskapen slaktas och blir till kött. Både de vilda djuren och människorna som bodde i eller nära skogarna tvingas fly.

Människor som lever vid kusterna får mindre att äta när jättelika fiskefartyg fiskar alla fiskar. De stora fiskarna i världshaven är nästan helt utrotade och om fyrtio år är alla matfiskar borta. För att få mat jagar människorna de vilda djuren.

Hur ser framtiden ut?

Redan nu är vår planet för varm. Om temperaturen stiger några grader kan det blir fler översvämningar, flodvågor och stormar. Isen vid Syd- och Nordpolen börjar smälta. Om värmen stiger till två graders ökning försvinner Andernas ismassor i Peru. Tio miljoner människor och många många djur blir utan dricksvatten. En tredjedel av jordens djur och växter försvinner för alltid.

Blir temperaturen över tre grader brinner Amazonas upp, Brasilien blir öken och enorma mängder koldioxid stiger upp i atmosfären när djungelträden inte längre binder koldioxid i sina blad. I Kalifornien saknar människor vatten att dricka när isen i Nevada-bergen smält bort. I Sverige flyr människor till Ryssland eller Polen efter översvämningar längs kusterna.

Vid över sex grader viner eldklot av metangas från lager i jorden genom luften. Haven är syrelösa massor som sprider svavel. Stora delar av planeten har förvandlats till öken. Nästan hela mänskligheten är utdöd. Liksom alla djur.

Det finns tid att ändra vår livsstil och våra samhällen så att detta inte händer. Men det brådskar. Klimatförändringarna drabbar redan både människor och djur. När människor drabbas är det risk att djuren drabbas. När vilda djur drabbas är det risk att människor drabbas. Störst risk är det för fattiga människor, och djur som lever fria i naturen. Fast det är den rika delen av världen som står för de största utsläppen och det mesta köttätandet!

Om du behöver adressändra,
ring 08-555 914 00 eller e-posta
info@djurenslatt.se.

Vad kan du göra?

Många länder i världen vill bli som Sverige och de rika länderna. Här är det många som kör bil, äter kött och köper många saker. Men om alla i hela världen börjar köra bil, äta kött och shoppa går jorden under. Därför måste vi i den rika världen ändra våra regeringars politik så att den blir mer miljövänlig. Och var och en måste ändra sin livsstil.

- ▶ Köp vegokokböcker. Använd dem själv. Ge bort i present.
- ▶ Res med tåg, båt och buss istället för flyg.
- ▶ Skriv till politikerna, gå med i en förening eller ungdomsförbund. Tryck på för att riksdag och regering ska ta bort stödet till kött- och komjölsindustri. Be dem planera för ett mer vegetabiliskt jordbruk.

Kolla ditt ekologiska fotavtryck

På hemsidan www.earthday.net/Footprint/index.asp kan du se hur många planeter som skulle behövas om alla levde som vi i västvärlden. Och du kan se hur du kan ändra din livsstil så att planeten och alla människor och djur klarar sig.

Räkna hektar för jorden

Världsnaturfonden, WWF, har räknat ut att varje jordinvånare har 1,8 hektar »biologisk kapacitet« att använda om jorden inte ska ta skada och finnas kvar för människor och djur. Men vi i Sverige använder 6 hektar per person. Människor på Samoaöarna och i Afghanistan använder mindre än ett halvt hektar.

Och ton för klimatet

Om koldioxidutsläppen inte ska öka får varje jordinvånare bara släppa ut drygt 1 ton koldioxid per år. Vi i Sverige släpper idag ut nästan 6 ton per person och år.

Källor

- ▶ *Våra matvanor bidrar till växthuseffekten*, Göteborgs-Posten 13/10 2006
- ▶ *Klimatet, käket och politiken*, Arbetaren 26/1 2007
- ▶ *Utsläppen måste ner 80 procent*, Arbetaren 9/2 2007
- ▶ *Vadå vegan, handbok*, Rabén & Sjögren, 2000/2002
- ▶ *Livestock's Long Shadow*, rapport från FAO, november 2006, www.fao.org/newsroom/en/news/2006/1000448/index.html
- ▶ *WWF Living Planet Report*, www.panda.org/livingplanet/

STAFFAN MELIN